

Prinsippprogram

Vedtatt på Rødts 3. landsmøte 27. - 30. mai 2010

Hvorfor vil vi ha en ny verden?

Opp gjennom historien har makthaverne sett på samfunnssystemet sitt som det endelige, det menneskene skal leve med til evig tid. I dag framstiller de kapitalismen som det avsluttende høydepunktet i menneskehetens utvikling.

For Rødt er kapitalismen bare en bestemt epoke i menneskehetens historie. Da kapitalismen feide føydalsamfunnet til side, representerte den en progressiv kraft som har brakt menneskesamfunnet et langt skritt framover. Den har ført til en enorm utvikling av menneskehetens produktive evner, og den har, spesielt i enkelte deler av verden, medført store materielle og sosiale framskritt. Men nå blir det stadig tydeligere at kapitalismen som system er blitt en trussel mot menneskene og naturen.

Vi kan ikke lenger leve med at et lite mindretall eier produksjonsmidlene, utbytter de som skaper verdiene og ødelegger livsgrunnlaget for framtidige generasjoner for å bygge opp sin

egen rikdom og makt. Det er en skjærende kontrast mellom den kolossale produksjonsevnen og det faktum at flere enn noensinne lever i sult og nød - at det hvert sjette sekund dør et barn av sult eller feilernæring. Kapitalismen har overlevd seg selv. Nå haster det å bli kvitt den. Det tjener interessene til et stort flertall av verdens befolkning.

Arbeiderklassen,- kvinner og menn - som gjennom sitt arbeid skaper de verdiene som kapitalen utnytter, må være den drivende og avgjørende kraften i det opprøret som skal føre menneskeheten ut av kapitalismen og inn i det nye samfunnet: sosialismen. Den må stå i spissen for organiseringen og styringen av dette nye samfunnet.

Vi lever i en tid der mye forandrer seg fort og overraskende. Vi ønsker å bidra til at de store omveltningene går i riktig retning: At de leder til likeverd, frigjøring av menneskene og bevaring av naturgrunnlaget for menneskeheten, slik at våre etterkommere kan oppleve et samfunn uten nød og fattigdom.

Kapittel 2:

Hvorfor sosialisme?

Sosialismen er et samfunn der arbeiderklassen, flertallet av folket, sjøl overtar styringa av samfunnet ut i fra sine interesser. Sosialismen innebærer demokratisk kontroll over produksjon og verdiskaping. De menneskelige behovene og naturen sine tålegrenser, ikke profitten, skal bestemme produksjon av varer og tjenester og fordelinga av disse.

Et annet økonomisk system

Under kapitalismen blir varer og tjenester produsert og solgt i markedet til høyest mulig profitt. Kapitalistene, de som eier eller kontrollerer kapital, tilegner seg det overskuddet som arbeidsfolk skaper gjennom produksjonsprosessen. En vare har to egenskaper: Den er nyttig for kjøperen (bruksverdi), og ved at den selges i markedet gir den penger (bytteverdi) til kapitalisten. En del av disse pengene går inn igjen i produksjonsprosessen. Hensikten for kapitalisten er å få kapitalen til å vokse for hver nye runde.

Konkurransen mellom kapitalistene gjør at kapitalen hele tiden flytter seg dit profitten er størst. Hvilke behov som dekkes gjennom produksjonen, styres av hva som tjener dette målet.

Hva folk flest virkelig har bruk for eller som naturen har bæreevne til å tåle, blir ikke tillagt vesentlig vekt.

Dette systemet gir et lite mindretall av befolkningen stor makt og gjør dem stadig rikere. Det er deres interesser, profittjakten og kapitalismens innebygde behov for stadig vekst som styrer utviklingen av samfunnet.

Rødts framtidssjón er i stedet et samfunn der enkeltmennesket har frihet til å utvikle seg sjøl allsidig og fritt, som produserer de varer og tjenester vi til en hver tid har bruk for og som naturen er bærekraftig nok til å håndtere. Det vil være en produksjon til beste for fellesskapet, og står i motsetning til produksjon for profitt og den private tilegnelsen av det økonomiske utbyttet. Profitt er ikke lenger hensiktsmessig som drivkraft og målestokk. Skillet mellom samfunnsmessig nødvendig arbeid, kulturaktiviteter og ulike former for aktiviteter som utfordrer og utvikler folks evner, vil etter hvert viskes bort. I et slikt samfunn vil enkeltpersoners mulighet til å eie andres arbeidsplasser forsvinne. Dermed forsvinner utbyttinga; grunnlaget for klasser og klassemotsetninger, og muligheten for likeverd mellom individene åpner seg. Det er dette Karl Marx kalte kommunisme, og som er Rødts langsiktige mål.

Kommunismen forutsetter at alle mennesker har et trygt grunnlag for et

godt og verdig liv, og at samfunnet er styrt av menneskene i fellesskap. For å muliggjøre et slikt samfunn, må alle strukturer som splitter og trækker på folk bekjempes, og hvert enkelt menneske må få mulighet til å delta direkte i styringa av samfunnet og over sitt eget liv.

Å komme frem til et slikt fellesskap vil ta lang tid, men kimen til dette fellesskapet finnes allerede i dag. Den norske allemannsretten med fri rett til ferdsel og ulike naturopplevelser er et eksempel på dette. Det samme gjelder luften vi puster i og vannet vi drikker. Dette er fellesverdier og rettigheter vi nå tar mer eller mindre for gitt. Velferdsstaten, som er et resultat av arbeiderklassens kamp gjennom hundre år, har i utgangspunktet stilt en rekke tjenester som bl.a skole, helsevesen og veier til gratis disposisjon for befolkningen.

I dag strider dette mot kapitalens behov for å utvide markedet. Velferdsgodene privatiseres og egenandelene øker. Motsatt av dette vil Rødt at stadig flere varer og tjenester skal tas ut av det kapitalistiske markedet og gjøres til gratis velferdstilbud: eksempler på dette er offentlig kollektivtransport, tannlegetjenester, advokathjelp, kunst og kultur. I første omgang vil dette fortsatt bli finansiert av fellesskapet gjennom et rettferdig skattesystem hvor alle

bidrar etter evne. Gjennom utvikling av det sosialistiske samfunnet, vil en slik omlegging av samfunnets verdiskaping føre til både opphør av rovdriften på naturressursene og økt fritid og livskvalitet, en frigjøring av menneskenes skapende evner.

Revolusjon er nødvendig

Arbeiderklassen kan ikke styre samfunnet etter sine egne interesser innafor rammene av kapitalismen og den private eiendomsretten. Derfor må det skje en revolusjon der arbeiderklassen gjør staten til sitt redskap for grunnleggende systemendringer, og tar styringa over bankene, de store selskapene og de sentrale institusjonene i samfunnet. Dette vil kunne skje som en forlengelse av politisk kamp om reformer eller under en grunnleggende krise i kapitalismen.

Et slikt radikalt brudd med dagens økonomiske og politiske system krever at flertallet av befolkningen ønsker en slik endring. Dette forutsetter store folkebevegelser som setter spørsmålet om samfunnsmakta på dagsorden. Historisk har makthaverne brukt alle tilgjengelige midler for å holde på sine privilegier. En sosialistisk revolusjon vil ikke kunne seire uten at borgerskapet avvæpnes og folket tar kontroll over militærmakten. Rødt vil arbeide for at maktovertakelsen skal skje fredelig, og med demokratiske midler.

Samfunnsstyring under sosialismen

Historien viser at de gamle makthaverne vil prøve å gjenerobre makta si ved bruk av udemokratiske midler. Derfor er det avgjørende med sterk folkelig organisering og representative, demokratiske organer som har kontroll over staten og byråkratiet for å hindre dette.

Rødt mener at yringsfrihet, organisasjonsfrihet, frie valg, frie medier og uavhengige domstoler som garanterer rettssikkerheten for det enkelte individ er grunnleggende for et sosialistisk samfunn. Et eventuelt mindretall må sikres mot overgrep fra den sosialistiske staten, og sosialismens framtid er tjent med at interessemotsetninger diskuteres åpent og at ulike politiske syn organiserer seg.

Det må fortsatt være ulike partier og frie valg til representative organer. I motsetning til i dag, da kapitalinteresser bestemmer rammene for samfunnsutviklinga, vil oppgaven være å styre samfunnsutvikling og økonomi i en retning som kommer miljøet og fellesskapet til gode, både nasjonalt og internasjonalt.

Rødt mener at sosialismen også må utvikle helt nye former for deltaking og styring, som flytter makt fra det representative statssystemet til direkte styring for dem avgjørelsene angår. Dette forutsetter en fri og uavhengig

fagbevegelse, og at arbeiderne organiserer seg for å ta kontrollen over og ledelsen av produksjonen. Det forutsetter også rotasjon av valgte verv både i arbeidsliv og politikk, slik at ikke noen få eller en elite monopoliserer maktposisjonene. Gamle maktstrukturer forsvinner ikke over natta. Også under sosialismen vil det for eksempel være nødvendig med egen kvinneorganisering for å motarbeide patriarkalske strukturer.

Sosialisme betyr at produksjonen skal styres gjennom planer som vedtas etter demokratiske diskusjoner. Dette forutsetter direkte deltakelse og reell innflytelse på arbeidsplassen og i lokalmiljøet. Informasjonsteknologi gjør det enklere både med desentralisert styring og å lage sentralt fastsatte planer for produksjonen gjennom slike demokratiske prosesser. Dermed får arbeiderne stadig større makt og mulighet til å ta avgjørelser, det samme vil gjelde folk i nærmiljøer og lokalsamfunn.

Hensikten med sosialismen er å bryte ned arbeidsdelinga og den ulike verdifastsettinga mellom manuelt og intellektuelt arbeid og å fjerne skillet mellom styrende og styrte. Kortere arbeidstid vil være en forutsetning for dette, samtidig som det fremmer kvinnefrigjøring, som er avgjørende for å videreutvikle sosialismen.

Den sosialistiske staten må være sekulær og samtidig garantere religionsfrihet. Den må videre også motarbeide alle former for diskriminering og rasisme.

Utenrikspolitisk bygger den sosialistiske staten på respekt, gjensidighet og likerett. En sosialistisk regjering må støtte andre folk og nasjoner som kjemper for å løsrive seg fra imperialismen og forsøker å bygge sosialistiske samfunn ut i fra egne forutsetninger. Men en slik solidarisk holdning skal være kritisk, og ikke omfavne alle som kaller seg revolusjonære eller sosialister uten en vurdering av den politikken de står for.

Historiske erfaringer med sosialismen

Det forrige århundrets forsøk på å bygge sosialisme sprang ut av samfunnsforhold med langt svakere demokratiske tradisjoner og økonomisk basis enn vi har i Norge, og kom i kjølvannet av kriger og unntakstilstand. Disse forsøkene ble isolert internasjonalt og møtt med militær motstand innenfra eller utenfra, noe som gjorde det materielle grunnlaget for et fungerende demokrati vanskelig. Revolusjonene var ledd i den historiske kampen for å erstatte halvfrydale og kapitalistiske forhold, sjøl om sosialismen gikk tapt.

Mange goder vi i Norge kjenner som

del av velferdsstaten, som pensjon, sjukelønn, gratis utdanning og helsevesen, full barnehagedekning og sjølbestemt abort er inspirert av lignende framganger tidlig i de sosialistiske forsøkenes historie.

Men disse forsøkene ble preget av feilaktige ideer om at en elite kan lede samfunnet fram til sosialismen på vegne av folket, og at den kunne spres med militærmakt. De endte opp som totalitære stater styrt av toppene i parti og statsbyråkratiet, som skapte samfunn som undertrykte dem de var ment å skulle frigjøre. Rødt tar sterk avstand fra de brudd på menneskerettigheter, politiske drap og folkemord som er gjennomført i sosialismens navn.

Historia viser at nye herskerklasser kan vokse fram, eller at den gamle herskerklassen kan vinne tilbake makta under sosialismen. Kampen mellom klassene er ikke over før klassene i seg sjøl er avskaffa.

De revolusjonære kreftene i dag prøver å utvikle en strategi for "en sosialisme for det 21. århundret" som trekker lærdom av de feilene som tidligere har blitt gjort. Rødt ser på seg selv som en del av denne bevegelsen, men holder fast på at den norske sosialismen ikke kan være en kopi av andres. Den må bygge videre på tradisjonene fra vår egen historie med klassekamp og

politisk kamp som bl.a. førte til samvir-
ketanken, kooperasjonene og kravene
om en godt utbygd velferdsstat. Den
må videreutvikle de demokratiske
rettighetene som arbeiderklassen har
kjempet fram gjennom over hundre år,
som organisasjonsfrihet, stemmerett,
ytringsfrihet og rettssikkerhet.

Kapitalismen må avskaffes

Kapitalismen er et klassesamfunn der en økonomisk og politisk elite kontrollerer statsapparatet og eier og styrer bedrifter og selskaper. Dette relativt lite antallet mennesker – borgerskapet – har makt og rikdom som hever dem skyhøyt over vanlige folk. På motsatt side står arbeiderklassen. Rødt mener motsetningen mellom borgerskap og arbeiderklasse er den grunnleggende motsetningen i det norske samfunnet.

Vår tids kapitalisme er internasjonal. Kapitalens behov for kontinuerlig vekst fører til at de nasjonale markedene verken klarer å ta unna alle varene som blir produsert eller å tilføre nok råvarer. Kapitaleierne må derfor ut i det internasjonale markedet. I tillegg til varehandel kommer kapitaltransaksjoner, som gjør at finanskapitalen blir dominerende i dette kapitalistiske verdenssystemet vi kaller imperialismen.

Det internasjonale borgerskapet som eier de store flernasjonale selskapene, har stor innflytelse over både stater og internasjonale institusjoner og regelverket de har etablert, og bruker dette til å kontrollere det meste av verdenshandelen. De har delt verden mellom seg, samtidig som de konkurrerer om å vokse på bekostning av hverandre. Utbygginga av de som skaper verdiene øker. Rikdommen samles på få hender, mens milliarder av fattige må nøye seg

med smulene.

Dette økonomiske systemet, som utbytter mennesker og driver rovdrift på naturressursene, innebærer et kontinuerlig press for å underlegge alle deler av samfunnet samt naturressursene samme markedslogikk: helsetjenester, utdanning, drikkevann og genetisk arvemateriale – alt skal bli varer selskapene kan tjene penger på.

Menneskehetens framtid er truet

Jakten på profitt truer nå livet på jorda. Gjennom uhemma bruk av fossile brennstoff er vi i ferd med å endre klimaet på kloden. Naturen og miljøet raseres Dette fører til alvorlige kriser som truer livsgrunnlaget for mange mennesker, ikke minst i fattige land. Vi bedriver rovfiske på havene, og vi ødelegger store mengder matjord og jakten etter tømmer og beitemarker raserer regnskogen og artsmangfoldet, samtidig som det fører til matvarekrise og sult.

Rødts syn på menneskene - at vi er en del av naturen - gjør at vi må organisere samfunnet etter bærekraftige prinsipper. Vi kan ikke påføre naturen større belastninger enn den er i stand til å bære, enten det dreier seg om bruk av naturressurser eller inngrep i uberørte områder. Skal menneskeheten overleve må derfor kapitalismen

fjernes. Etter at kapitalismen er borte må vi jobbe for å reparere skadene på miljøet og et helt annet forhold mellom mennesker og natur.

Staten tjener eierinteressene

Staten blir gjerne framstilt som en nøytral instans, men under kapitalismen er den kontrollert av borgerskapet (overklassen) og har ulike former: parlamentarisme, korporativt samarbeid mellom stat og næringsorganisasjoner eller autoritært diktatur og fascisme. De fleste rike og politisk stabile kapitalistiske landene har i dag allmenn stemmerett og valg til representative forsamlinger. Store deler av samfunnsøkonomien er imidlertid unntatt fra den folkevalgte styringa, og lovverket er utforma med den private eiendomsretten som grunnlag.

For å hindre opprør og klassekamp har ethvert klassesamfunn etablert overvåkings- og kontrollsystemer som arbeider både åpent og i det skjulte. Kontrollsystemene øker i dag dramatisk under dekke av "krigen mot terror". Formålet er å gjøre opposisjonelt arbeid vanskeligere, og forberede tiltak i tilfelle større samfunnsmessige kriser skulle oppstå.

I bakre linje har staten et politi og militærapparat, som ved behov kan settes inn også mot dem makta anser som sine indre fiender.

Kvinneundertrykking er innvevd i kapitalismen

Kapitalismen har overtatt kvinneundertrykkinga fra tidligere samfunnssystemer og vevd den inn i økonomien, i samfunnets institusjoner og organisasjoner, og i det daglige forholdet mellom kvinner og menn. Under kapitalismen er den en del av de herskende tankene. Borgerskapet tjener på dette, men undertrykkinga gir også mennene en rekke materielle, sosiale og psykologiske fordeler. Samtidig fører kjønnsrollemønstret vi sosialiseres inn i til at heller ikke menn får være hele mennesker og leve ut sine ulike sider.

Kvinner har lavere lønn og inntekt enn menn, mange jobber deltid og mange lever på lave trygder. Grunnlaget for den lave kvinnelønna er kapitalismens forsørgersystem, der familien ikke bare er en samlivsform, men en økonomisk enhet med privat ansvar for forsørging og omsorg. Slik opprettholdes at menn har forsørgerlønn. Kvinner låses fast i deltid og ulikelønn, samtidig som det ulønna omsorgsarbeidet sparer utgifter for kapitalistene. Kvinner som lever alene, med eller uten barn, blir de fattigste. Forsørgersystemet styrker videre menns makt over kvinner.

Å arbeide for at familien ikke lenger skal være en økonomisk enhet er derfor en forutsetning for kvinnefrigjøring. Dette krever bl.a. likelønn og

økonomisk sjølstendighet for kvinner, kortere normalarbeidsdag og gode og gratis offentlige tjenester for barn og eldre. Utvikling av kollektive løsninger for husarbeid og omsorgsoppgaver gir rom for nye og ulike former for organisering av forpliktende fellesskap, og dermed bedre vilkår for personlig vekst og utvikling, ulike samlivsformer og et fritt kjærlighetsliv basert på respekt og likeverd.

Menns vold mot kvinner i dagens samfunn er en følge av kvinneundertrykking og kvinneforakt. Prostitusjon, kvinnehandel og pornografi er ekstremer uttrykk for hvordan kvinnekroppen gjøres til en vare som kapitaleiere kan tjene store penger på. Mannsrollen må videreutvikles slik at vold ikke er akseptert i samfunnet.

Imperialismen fører til krig og undertrykking

I forrige århundre førte imperialistiske staters rivalisering og trang til å utvide sine interesseområder til to verdenskriger. På lengre sikt er faren for nye storkriger mellom imperialistiske stormakter en vedvarende trussel mot folk i hele verden.

Etter andre verdenskrig har rivalisering mellom stormaktene oftest tatt form av stedfortrederkriger i og mot fattige land for å beholde kontrollen over dem eller for å utvide angriperens innfly-

telsessfære. Dette har ødelagt flere samfunn og skapt ufattelige lidelser for befolkningen.

Rødt støtter folk og nasjoner som slåss mot okkupasjon og undertrykking og anerkjenner nasjonenes rett til sjølbestemmelse. Samtidig tar vi avstand fra overgrep mot sivile, innskrenking av demokratiske rettigheter og undertrykking, uansett hvor i verden det skjer eller hvem som står bak.

Imperialismen skaper rasisme og sjåvinisme

De fleste av dagens flyktninger beveger seg innenfor egne landegrensener eller til naboland i den fattige delen av verden. De flykter blant annet fra problemer skapt av kapitalismen: klimakrise, fattigdom, krig og undertrykking.

Et liten andel av verdens flyktninger greier å komme seg til de rike, vestlige landa. Her går de fleste inn i arbeidskraftreserven som billig arbeidskraft og utsettes for grov diskriminering og krav om assimilering. I dag er rasisme og sjåvinisme rettet mot ulike minoritetsgrupper en voksende tendens i landene i nord. En hovedårsak til økningen av rasismen er den såkalte «krigen mot terror». Ikke-vestlige innvandrere og særlig muslimer blir forsøkt avhumanisert for å legitimere de imperialistiske krigene.

Rasismen splitter arbeiderklassen. Med vår visjon om solidaritet over landegrensene, og i neste omgang en verden fri for utbytting, arbeider vi for å skape enhet og gjensidig respekt mellom arbeidere fra alle land. En slik enhet er en forutsetning for å skape et solidarisk og klasseløst samfunn.

Det kapitalistiske Norge

Den norske velferdsstaten har vokst fram gjennom en langvarig politisk og sosial kamp. Staten har også stått for utbygginga av infrastrukturen i Norge. Det er en historisk tradisjon for at våre rike råvareresurser blir brukt til å bygge ut landet. Hjemfall, råfisklov, industrikraftkontraktene og den tidlige oljealderen er eksempler på dette. I tillegg står samvirkebevegelsen sterkt, spesielt blant bønder og fiskere.

Framveksten av velferdsstatene både i Norge og andre land er et resultat av et kompromiss mellom arbeiderklassen og borgerskapet. På tvers av grunnleggende interessemotsetninger har velferdsøkning blitt bytta mot arbeidsfred. Toppene i LO og Arbeiderpartiet (og etter hvert andre organisasjoner) har vært garantister for dette, og de har vekslet mellom statsrådsposter og styreverv i de store selskapene.

Helt fram til slutten av forrige århundre har staten og kommunene spilt en sentral rolle i utviklinga av økonomien,

både som eiere og gjennom politisk styring. Fra 1980-tallet begynte oljeinvesteringene å hope opp profit. Dette førte til ei rask utvikling hvor kapitalen ble sentralisert og eksportert, og næringsvirksomhet flagget ut.

Fra 1980-tallet og utover fikk markedsliberalismen stadig sterkere fotfeste. Privatisering, konkurranseutsetting og oppsplitting av statlige monopoler som Posten, NSB og Vegvesenet økte innslaget av markedsøkonomi i offentlig sektor. Dette er imidlertid ikke uttrykk for at staten spiller ei mindre rolle. Staten brukes i stor grad for å sikre utvidinga av markedsøkonomien og opptrer også sjøl som aktør i markedet. I Norge kontrollerer fortsatt staten langt mer av næringsvirksomheten enn i de fleste andre vesteuropeiske land.

En stor andel av borgerskapet besitter posisjoner i statsapparatet. I Norge dominerer borgerskapet media, deler av kulturlivet og mange interesseorganisasjoner. Deler av pampeveldet i fagbevegelsen og andre masseorganisasjoner hører også til borgerskapet.

Lederne i Arbeiderpartiet og SV arbeider i kraft av sin posisjon for å få kapitalismen til å bestå. De gir krisepakker til kapitalistene som har spekulert seg inn i et uføre, investerer Norges olje og gull på børsen, privatiserer og angriper fagforeningenes posisjon.

De bruker partiene som redskap for å holde arbeiderklassen i ro. Flertallet av medlemmene og velgerne til disse partiene ønsker å tøyلة kapitalkref-tene gjennom statlige reguleringer og styring av markedet og en økonomisk omfordelingspolitikk. Troen på at folk flest kan opprettholde og forbedre sin levestandard og livskvalitet innenfor dagens klassesamfunn er stor.

De økonomiske krisene som nå rir kapitalismen vil svekke denne troen. Velferdsordninger og kollektive løsninger blir satt under press for nedbygging og privatisering. Sosial dumping skaper nye sjikt av fattige arbeidsfolk.

Tiltroen til sosialdemokratiske partier er et viktig hinder for at arbeiderklassen skal søke politisk makt over samfunns-utviklingen.

Den norske imperialismen

Imperialisme foregår ikke bare som på 1800-tallet med våpen, okkupasjon og kolonisering. Imperialisme kan også foregå gjennom at en med økonomiske maktmidler skaffer seg kontroll og dominans over andre land. De store olje- og gassressursene gjør at Norge opptrer som en stor kapitaleksportør med tunge investeringer i det internasjonale finansmarkedet. Store statlige fond og statskontrollerte selskap som Statoil og Telenor er viktige redskaper for norsk imperialismen.

Det er en viktig oppgave for revolusjonære å motarbeide all norsk imperialismen. Rødt godtar ikke at Norges rikdom skal bygges på utbytting og undertrykking av andre folk.

Det norske militærapparatet knyttes sterkere til de imperialistiske stormaktene i takt med den økonomiske satsinga i utlandet. Forsvar av norsk territorium er blitt ei underordna sak. Det har blitt stadig viktigere å sikre borgerskapets investeringer i utlandet og forsvare imperialismen ved å opptre som leiesoldater i USA og NATOs kriger.

Den norske staten er grunnlagt på territoriet til to nasjoner, den samiske og den norske. Koloniseringa har delt den samiske nasjonen mellom fire stater. Den norske staten har systematisk ranet til seg samisk land og undertrykt samisk økonomi, kultur og språk. Rødt mener samisk sjølrådere rett i samiske områder må garanteres, i tråd med ILO-konvensjon 169 og FNs urfolkdeklarasjon.

Også det norske storsamfunnets undertrykking av kvener, romfolket (sigøynere), romamifolk (tater), jøder og skogfinner har lange historiske tradisjoner. Dette har ført til en inngrodd rasisme med dype røtter i det norske samfunnet

Kapittel 4:

Kreftene for forandring?

Arbeiderklassen

Arbeiderklassen består av dem som ikke eier eller har kontroll over produksjonsmidler, men som er avhengige av å selge arbeidskrafta si. De har ikke slike posisjoner i produksjons- eller samfunnshierarkiet som gir dem avgjørende makt over andre mennesker.

Det er det store flertallet av lønnsarbeidere og andre som lever av sitt eget arbeid som skaper og videreutvikler samfunnet vi lever i. På denne måten skaffer de seg erfaringer og kunnskaper på mange områder. Samtidig tvinges arbeiderklassen hele tiden til å gjøre motstand mot arbeidskjøpernes framstøt, på den enkelte arbeidsplass og i samfunnet som helhet. De utvikler derfor ideer om alternative måter å organisere arbeidet og samfunnet på. Arbeiderne har dermed ikke bare interesse av revolusjon og sosialisme, de har erfaringene, kunnskapene og ideene som trengs til å styre samfunnet til beste for flertallet.

Arbeiderklassen utgjør flertallet i den norske befolkningen og klassen øker i omfang. Blant de yrkesaktive utgjør de 1,5 millioner, og 10-15% av dem har innvandrerbakgrunn. Stadig flere av dem som tidligere ble regna som sjølstendige mellomlag (akademikere, kulturarbeidere, rådgivere osv) får ei

stilling i samfunnet som nærmer seg arbeiderklassen. Flertallet av arbeiderklassen er kvinner.

Rundt en million arbeidere jobber i privat sektor, dvs. i industri, bygg/anlegg og transport eller i privat tjenesteyting (varehandel, hotell/restaurant, rengjøring, bankvesen osv.) Mens flertallet her er menn, er mer enn 70 % av de ansatte i stat og kommune kvinner, de fleste av disse innenfor helse, omsorg og utdanning.

Til arbeiderklassen må vi også regne alle de trygdede som er avhengige av som oftest dårlige offentlige stønader. Dette er de arbeidsløse, flertallet av pensjonistene og de som lever av uføretrygd og sosialhjelp.

Arbeiderklassen er sammensatt og mangfoldig og trenger en felles klassebevissthet på tvers av kulturelle og faglige skiller. Enhet og felles klassebevissthet er avhengig av at ulike stemmer får rom, og at undertrykkingsforhold innad i arbeiderklassen kan tas åpent opp.

Menn må kjempe mot sin rolle som undertrykkende kjønn for at arbeiderklassen skal kunne vinne fram i kampen for frigjøring. Arbeidere med norsk bakgrunn må kjempe mot undertrykking

og marginalisering av arbeidsfolk med minoritetsbakgrunn. Fagbevegelsen må bli en kraft i kampen mot rasisme.

Kvinnene i arbeiderklassen kan på sin side opptre som egen kraft fordi de har erfaringer både som kvinner og arbeidere. Derfor trenger kvinnene i arbeiderklassen både klassebevissthet og kvinnebevissthet, både fagorganisering og kvinneorganisering.

Utover stemmerett og medlemskap i fagforeninger og andre interesseorganisasjoner, har arbeidsfolk flest liten makt over sin egen situasjon. Enkelt personer kan riktignok foreta "klasse-reiser", men forutsetningen for dette er at flertallet forblir der de er. Derfor har arbeiderklassen størst interesse av et sosialistisk samfunn der friheten og demokratiet utvides til å omfatte alle.

Arbeiderklassen må alliere seg med alle grupper og enkeltpersoner som har interesse av revolusjon og sosialisme. I norsk historie har særlig alliansen med flertallet av bøndene og fiskerne spilt en viktig rolle i arbeiderklassens kamp. Vi så dette tydelig under kampen mot norsk EU-medlemskap.

Da arbeiderklassen var på offensiven, og klassebevisstheten var høy, hjalp arbeiderkulturen fram en solidarisk holdning og klasseidentitet. I dag er denne kulturen kraftig svekket. Det er

strategisk viktig å bruke arbeiderbevegelsens erfaringer på dette området, og utvikle en arbeiderkultur for vår tid som en sjølstendig og mangfoldig kulturell kraft.

Fagbevegelsen

Fagbevegelsen er i dag den viktigste organisasjonsformen for arbeiderklassens kamp. Det er gjennom fagbevegelsen arbeiderklassen kjemper for bedre lønns- og arbeidsvilkår og bedre velferdsordninger. Men fagbevegelsen er også en arena hvor toppledelsen i Arbeiderpartiet og et hierarkisk maktapparat tradisjonelt har utøvd sin passive rolle. Fagbevegelsen har vært prega av lite grunnplansaktivitet utover de tillitsvalgte. Rødt ønsker å arbeide for økt aktivisering av vanlige medlemmer i fagorganisasjonene.

Fagbevegelsen spiller en viktig politisk rolle. Ettersom Arbeiderpartiet har blitt stadig mer markedsliberalistisk så har LO blitt tvunget til å kjøre en mer selvstendig linje. Rødt kjemper for en ytterligere politisk sjølstendiggjøring av fagbevegelsen som en viktig strategisk aktør i arbeiderklassens kamp for et annet samfunn.

Kapitalens offensiv har skapt stor uro i arbeiderklassen og økt motstand i fagbevegelsen. De tillitsvalgte som fortsatt ønsker å være sosialdemokrater og kjempe for sine medlemmers inter-

esser, tvinges inn i en situasjon der de må gå til venstre. Dette har skapt grunnlaget for en ny aksjonsenhet i fagbevegelsen. Det medfører at Rødt kan samarbeide med grunnplanet i de sosialdemokratiske partiene. Samtidig som vi står sammen mot offensiven fra kapitalen og høyrekreftene, arbeider Rødt for å reise bevegelsen for et sosialistisk samfunn.

Et mangfold av sosiale krefter

Det finnes mange former for undertrykking som forsterker den økonomiske utbyttinga under kapitalismen. Krig, rasisme, miljørasering, kvinneundertrykking og diskriminering av lesbiske og homofile er eksempler på dette. Rødt støtter mangfoldet av bevegelser som kjemper mot dette

Rødt ser på kvinnekampen som en revolusjonær kraft. Full kvinnefrigjøring er ikke mulig under kapitalismen, og kampen mot kvinneundertrykking vil derfor måtte rette seg både mot den kapitalistiske økonomien og mot samfunnets institusjoner og herskende tanker. Samtidig vil revolusjon og sosialisme ikke være mulig uten at kvinner organiserer seg og reiser kamp mot kvinneundertrykkinga. Egne, uavhengige kvinneorganisasjoner er avgjørende for å utforme strategi både for kampen i dag og for kampen for et annet samfunn.

Alle disse undertrykkingsformene og konfliktene utløser forskjellige bevegelser som kan bidra til å spille en rolle i arbeidet for et annet samfunn. Oppgaven må være å skape en bevegelse som samler kreftene på en måte som lar dem beholde sin egenart, samtidig som man står sammen i den felles kampen.

Internasjonal solidaritet

Arbeidet for revolusjon og sosialisme i Norge henger sammen med den internasjonale kampen for sosial og nasjonal frigjøring. I dag er det folkene i Sør som bærer de tyngste byrdene og fører de hardeste kampene mot det imperialistiske verdenssystemet, sjøl om de fleste i dag ikke står på terskelen til å gjennomføre sosialistiske revolusjoner i sine land.

Rødt vil utvikle kontakt med arbeiderklassen og revolusjonære i andre land og støtte forsøkene på revolusjon og sosialismebygging som gjøres ut i fra deres lokale forutsetninger, uten at vi dermed ukritisk omfavner alle som kaller seg revolusjonære eller sosialister.

Rødts rolle

Rødt avviser alle ideer om at arbeiderne kan frigjøres ovenfra av en sosialistisk elite. Arbeiderklassen må frigjøre seg sjøl. Sosialismen er umulig uten at flertallet i arbeiderklassen går inn for revolusjonære endringer av samfunnet.

Et revolusjonært partis formål og oppgave er å fungere som redskap i arbeiderklassens kamp. Rødt tar mål av seg til å bli et slikt parti. Vår eksistensberettigelse er arbeidet for å oppheve dagens kapitalforhold – utbyttinga av arbeiderklassen. For å få politisk oppslutning må Rødt merkes på arbeidsplassene som et parti som skaper diskusjoner, utvikler demokratiet og tar opp kampen mot urett og undertrykking. Vi trenger et parti som jobber både i de folkevalgte organene, i folkelige bevegelser og på hele den politiske arenaen i det norske samfunnet. Ikke minst trengs det et parti som jobber for og organiserer folk for ei nødvendig sosialistisk omveltning.

Rødt baserer sin forståelse av samfunnet på marxistisk teori. Vår ideologi og politikk utvikles med bakgrunn i denne forståelsen og våre egne politiske erfaringer. Som andre teorier må marxismen alltid prøves mot praksis, slik at den blir et stadig bedre verktøy i den politiske kampen. Marxistisk teori må hele tida kritiseres og bygges ut i tråd med hvordan samfunnet endrer

seg. Kunnskapen om verden vil alltid være i utvikling. Derfor vil studier med diskusjon og uenigheter ikke være et problem, men en kilde til utvikling og ny erkjennelse som trengs i kampen for en bedre verden.

Kontakt:

Osterhaus' gate 27, 0183 Oslo

Tlf: 22 98 90 50

Faks: 22 98 90 55

E-post: roedt@roedt.no

roedt.no